List 36. **NOVICE** Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. septembra 1900.

Politični oddelek.

Po Nietzsche-jevi morali.

Celjska „Domovina“ je priobčila naslednji, jako umestni članek:

Pred tednom je umrl v Weimaru največji filozof germanskega rodu, revolucijonar mislij in vsake morale, vseučiliščni profesor Friderik Nietzsche. Umrlo je pravzaprav le slabotno telo, kajti duh mu je bil žrtev že skoraj 12 let; prekucuški problemi so mu namreč za vselej omračili duh že leta 1889.

Zakaj neki omenjamo tega nemškega učenjaka na tem mestu? Ker je učil na pol blazne, na pol revolucijonarne nauke, katerih so se navzela vsa germanska plemena, posebno njih mlajše, študujoče generacije, ki so zopet prenesle pogubna načela na neizobraženo maso nemškega ljudstva, tukaj pa so šele začeli Nietzsche-jevi nauki pravzaprav gnati korenine na sramoto vsaki kulturi.

Nietzsche-jevi spisi so germanski mladini sveto pismo. Ker pa je bil Nietzsche jev duh že v začetku nepravilen, ako ne že bolan, so tudi njegovi nauki tako zapleteni in dvoumni, da razume bojevita nemška mladina iz njih le ono, kar kaže naravnost na preobrat vsake morale, dostojnosti in vere ter kliče pravcato revolucijo.

Iz šol prinese germanska mladina Nietzsche-jeve nauke v življenje ter jih tukaj praktično porablja in razširja med lahko premotljive sloje.

Geslo Nietzsche-jevim modroslovnim spisom je: Sila gre pred pravico. Med germanskimi plemeni, ki so že po naravi nagnjeni k nasilju in gospodoželjnosti, je dobil ta nauk takoj vse polno pristašev. Nasledki tega krutega pojmovanja kažejo se najbolj v zgodovini Nemcev in Angležev proti slabšim narodom. Angležev poskuša sramotno geslo na Ircih in podvrženih narodih v svojih naselbinah, nemški državniki pa ga upregajo zoper svoje slovanske podložnike v Prusiji.

Tudi v Avstrijo so zanesli Nemci Nietzsche-jeve nauke, prakticirajo z njimi kjerkoli imajo količkaj nadmoči, kjer pa se jim posreči rabiti silo proti pravici, tam pa kričijo, da se jim dela krivica, da so pritiskani ob steno. Po Nietzsche-jevi morali je tedaj tudi hinavščina dovoljena.

Ne trdimo preveč, ako rečemo, da je glavni provzročitelj nemške zbesnelosti in nespravljivosti revolucijonarni filizof Nietzsche. Izobraženi krogi so zanesli okužene nauke med ljudstvo, češ, da nasilje proti slabejšim ni le dovoljeno, nego v naravnih modroslovnih principih priporočeno in proslavljeno. Slepa strast nepoučenega ljudstva je za take prevratne pojme kaj sprejemljiva. Kakor je verni Turčin veroval Mohamedanove nauke, da je kristjana pobiti Alahu dopadljiva zasluga, smatrajo tudi Germani po Nietzsche-jevih naukih, da je zatiranje slabejšega prva stopnja za popolnost germanskega človeka.

Nietzsche-jeva morala je tedaj postala evangelij brezobzirnega samopaštva. Telesno uživanje je nad vse, za katero je dovoljeno prodati vsa boljša čustva, zatajiti vsako čednost, krepostno moralo, vero in vse dušo ublažujoče pojme.

Tudi v tem oziru bi se Nietzsche ne mogel pri nobenem drugem kulturnem narodu pridobiti toliko vernih učencev, kakor med Germani.

Nietzsche se je smatral poklicanim, da preobrne vse etične pojme, njegov ideal je bil „nadčlovek“, v katerem si je seveda mislil popolnega Germana. Ta „nadčlovek“ bi bil po pojmih civilizovanega sveta, ki živi v potrebnih okvirih zakona in države, pravcati anarhist, revolucijonar — razbojnik. Tak „nadčlovek“ po Nietzschejevih pojmih bi moral imeti „pogum“ za kršitelja vseh zakonov, za oskrunjevalca cerkev, ki bi se ne smel strašiti pogubnega obsojanja, ne ljudskega maščevanja, najmanje pa — glasu lastne vesti, biti bi moral predrzen, okostenel hudobnež brez nravnosti in brez vesti.

— Tudi taki „jogri“ so se že tu in tam pokazali med germanskim plemenom, ki se trudijo doseči Nietzschejevega „nadčloveka“.

Človek bi lahko mislil, da je učil Nietzsche ravnopravnost v smislu socijalne demokracije. Baš narobe. Delavski pokret mu je bil nad vse zopern. Delavsko organizacijo imenuje „strašilo plebejščine“, „gospodarstvo podgan“. Velik je prvi nemški filozof v moralno propadajočemu in k nasilnostim nagnjenemu germanstvu.

Pravega Germana po mišljenju in dejanju pa se je pokazal germanski filozof v svojem spisu: „Also sprach Zarathustra“ (tako je rekel Zarathustra). V tem delu se je postavil v posmeh vsem modroslovnim in naravnim naukom. V njem zasmehuje filozof „sanje po enakopravnosti narodov“. To prizadevanje narodov imenuje „blaznost, onemoglost, ki kriči po enakopravnosti“. V tej knjigi, ki je postala nemškim naobražencem sveta knjiga, uči Nietzsche: „Ljudje niso jednaki. Pa tudi ne smejo nikdar jednakopravni postati. Kaj bi bilo potem z mojim „nadčlovekom (Germanom)?“

Po Nietzsche-jevi morali, pravzaprav nemorali, živi dandanes večina germanskih olikancev. Nekateri so samo idealni njegovi privrženci, drugi pa si prizadevajo tudi po njegovih naukih živeti ter tiste vcepljati manj razsodni masi. To čutimo najbolj slabejši narodi, ki živimo v dotiki z Germani. Pa kakor je zapečatil učenik revolucijskih naukov Nietzsche z blaznostjo, mora biti prej ali slej konec njegovim nemoralnim principom. Njegovi nauki so neusmiljeni in trdi, polni protislovij, a njegov „nadčlovek“ je največja zapreka današnjemu socijalnemu razvoju potom enakopravnosti in slobode.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Cesar se je pripeljal na Dunaj in drugi dan sprejel ministrskega predsednika v posebni avdijenciji. Vsi listi poročajo, da je kriza v naši politiki akutna, vender se ne ve, ali pride do razpusta poslanske zbornice ali poda dr. Koerberjevo ministrstvo svojo ostavko. Kakor smo poročali, je imel izvrševalni odbor mladočeškega kluba v petek svojo sejo, v kateri se je posvetoval v političnem položaju ter sklepal o tem, ali naj Čehi opusté obstrukcijo ali ne. Omenili smo tudi, da je od sklepov te seje odvisno, ali se državni zbor skliče, ker je dr. Koerber sklenil, da ne skliče državnega zbora, ako nima poprej zagotovila da Čehi opuste obstrukcijo. Sklep izvrševalnega odbora mladočeškega kluba pravi, da ni vzroka nasvetovati poslancem, naj premene svojo taktiko. To se pravi, da Čehi ne mislijo opustiti obstrukcije, in da dr. Koerber vsled tega ne mara sklicati državnega zbora, ker ve, da bi tisti ne mogel delovati. V začetku se je mislilo, da bo dr. Koerberjevo ministrstvo odstopilo, in se je imenovalo že več mož, ki bi utegnili slediti dr. Koerberju ter prevzeti vladno krmilo. Navajali so se imena: Gautsch, Badeni in Schönborn, posebna pa Alfred knez Liechtenstein. Po teh poročilih bi dr. Koerberjev naslednik ne razpustil državnega zbora, marveč oktroiral bi novi državnozborski opravilni red, sklical potem v mesecu oktobru državni zbor ter skušal spraviti pod streho najprej vladine investicijske predloge in pa nagodbo z Ogersko. Toda ta prememba je že zopet stopila v ozadje in je vse pripravljeno, da se razpusti državni zbor. Čehi in Jugoslovani se nimajo novih volitev čisto nič bati, pač pa druge stranke. Posebno se upirajo Poljaki, a oficijozno se razglaša, da se bodo brščas udali, četudi težkega srca. Volitve se bodo menda že v tem mesecu vršile.

Madjarska „justica“ in Slovaki. — Dne 23. junija 1898 je bil Slovak, urednik Pristor pred madjarskimi porotniki radi člankov, v katerih je bičal izpovedi budapeštanskih opekarjev in madjariziranje slovaških krajevnih imen, obsojen v drž ječo za 8 mesecev. Ko se je po prestani kazni vrnil domov, so ga na kolodvoru sprejeli sorodniki, prijatelji in tovariši. Odvetnik Dúla ga je v svojem vozu peljal domov. Vsi ti so bili radi „odobravanja nezakonitih dejanj“ kaznovani ter obsodeni pred kralj. desko. Ko so se obsodenci pri kralj. kuriji radi previsokih kazni pritožili, jim je kurija kazen še — povišala. Tako so dobili najodličnejši slovaški rodoljubi za nič tele kazni: odvetnik Dúla (prej 6 tednov) 6 mesecev; pesnik Svetozar Hurban (prej 14 dni) 5 mesecev; Blažej Bula, Pavel Madron in Andrej Halaša (prej po 8 dni) so dobili po 3 mesece. Dalje je bilo obsojenih 17 meščanov na dva meseca. Ostalim se je obsodbo kralj. deske le potrdila. Ta madjarska „justica“ kliče pač v nebo!

Bolgari in Rumuni. — Spor mej obema tema balkanskima državicama je res prispel do tolike napetosti, da bi lahko prišlo do vojne, ako bi se vojne delale iz samega — sovraštva. A zato je treba zopet tistega takozvanega denarja. In poslednjega nima Bolgarija in tudi Rumuniji ga menda ne preostaje. Radi tega menda ne bo z vojno, vsaj z oficijelno vojno, nič. Brez ozira na to pa se pripravljata ena kakor druga „za vse slučaje“. Obe državi ste oborožili nekaj svojega vojaštva, ki se pomika proti meji. Rumunski vojni minister Lahováry je imenovan šefom generalnega štaba ter je dobil nalog izvršiti mobilizacijo. Tudi Turčija mobilizuje v Makedoniji in pri Drenopolju. Turška vlada je sporočila Rumuniji, da postavi 100 000 mož v vzhodno Rumenijo v slučaju, da bi makedonski odbor hotel provocirati vojno. Rusija pa je poslala dve vejni ladiji pred Ruščuk, česar se je zelo ustrašila Rumunija. V zadevi tega spora se poroča, da so ruski oficielni krogi jako razburjeni radi tega, ker hočeta tako Bolgarija, kakor i Rumunija na svojo roko kaliti status quo na Balkanu. Rusija bode tudi storila primerne korake, da se spor poravna čim prej. Toda ruska vlada ne bode storila ničesar brez Avstro-Ogerske in se toraj ni Bolgarija ni Rumunija ne moreta zanašati na kako podporo od teh strani. Obe državi hočeta varovati sedanji položaj na Balkanu in preprečiti vsak poskus motenja tega položaja. Pa razstreliva se nabira čedalje več. Zdaj so aretovali v Bukareštu necega rumunskega majorja, ki je bil v zvezi z Bolgari in z Rusi, kar kaže, da rumunska armada ni posebno zanesljiva.

Vojna na Kitajskem. — Kakor vse kaže, bi utegnil venderle nastati kmalu mir na Kitajskem. Rusija in Zjedinjene države Severne Amerike so za to, da se prej ko prej ustavi nastopanje proti Kitajski in so si velesile že izbrale podkralja Li-Hung-Čanga za posredovalca mej kitajsko vlado in velevlastmi. In tako se najbrže sklene mir oficijelnim potom seveda, najbrže že prej, nego pride na Kitajsko grof Waldersee, „vrhovni poveljnik“. Nemčiji, v prvi vrsti „bojevitemu“ nemškemu cesarju, sicer ni po volji, da se stvari vršijo takorekoč brez nemške komande in po največ tudi brez sodelovanja Nemčije, saj so ob zavzetju Pekinga po mejnarodnih četah bile nemške ladije s svojim vojaštvom še daleč na morju, ko so mejnarodne čete bile že v Pekingu. To je neprijetno ponižanje za Nemčijo in njenega cesarja. Ako pa se sklene mir s Kitajsko brez Waldersee-ja, bode to nov udarec v obraz bahatim Germanom, ki so bili dozdaj navajeni, povsodi igrati „prvo ulogo“ na svetu. Pa tudi Angliji ni povšeči, da bi se sklenil mir s Kitajsko, ko še ni dobila svojega zaželjenega pléna. Prej ni imela na razpolago vojaštva, da bi bila nastopala na svojo roko in odtrgala kos — Šangaja, Japonci pa tudi niso marali segati v ogenj za njo, zato se je odločila.

da vzame iz Južne Afrike, vkljub kočljivemu položajo, v katerem se nahaja ondi lord Roberts — tri bataljone vojakov in jih brzo odpošlje na Kitajsko Seveda ti trije bataljoni ne bodo mnogo opravili, in Angleže táre tem večja nevolja, ker morajo videti kako uspešno prodira v Mandžuriji Rusija. Le-ta je priborila nov lep uspeh na severu. General Grodekov je sporočil s Kabarovska, da je 17. in 18. vzel oddelek generala Saharova mesto Ašej in zaplenil mnogo kitajskega orožja in skladišče živil. Kitajske čete in prebivalci so pobegnili iz mesta. Rusija pa je poslala še nadaljnih 7000 mož v Mandžurijo, da si tako popolnoma zavaruje svoje stališče v severni Kitajski. Rusija anektira pač Mandžurijo, toda nje namen je jedino le ta, da se utrdi za oni možni slučaj, ako bi hotela kaka druga velevlast jej škodovati na tem kraju, ki meji neposredno na Rusijo. Nadalje se poroča, da so Kitajci zelo razburjeni, ker so Japonci zasedli okraj Amoy, radi tega se je bati resnih nemirov v pokrajini Fukian. V splošnem vlada veliko razburjenje v Hankau u, v Nankinju in Kantonu, ustaši uprizarjajo tu velikih grozodejstev. Veliki oddelki boksarjev so se prikazali v okolici Tientsina. — Vse to se utegne seveda hitro poleči, ako se sklene mir. V splošnem se zahteva, da se Waldersee-ja zopet odpokliče, ker bi njegov nastop na Kitajskem utegnil še bolj vznemiriti duhove. Takšen je občni položaj, ki je naravna posledica stališča, da Rusija ni Kitajski napovedala vojne. Minister zunanjih del je s posebno okrožnico naznanil vsem velesilam, da smatra Rusija namen skupne akcije doseženim, in da na vsak način umakne svoje vojaštvo iz Pekina. Velesile so grozno presenečene in čuje se mnenje, da je Rusija to storila, ker jej je Li-Hung-Čang ponudil Mandžursko, če doseše za Kitajsko ugodne mirovne pogoje.

Vojna v južni Afriki. — Kakor poročajo časniki, imajo Angleži v Afriki res pravcato smolo. Minoli teden je burski gereral Dewet zajel železniški vlak, v katerem je bilo 30.000 angleških — uniform in nad eden milljon frankov denarja. — Reuterjev urad poroča, da je vsak hip pričakovati napada na Ladybrand. V bližnjem hribovju so se prikazale goste burske čete, kar je zelo vznemirilo Angleže. Med Belfastom in Dalmamutho pa divja že od 23. avgusta sem hud boj med Buri in Angleži, o katerem pravijo, da je odločilen za nadaljno usodo položaja v južni Afriki. Roberts in Buller sta nastopila vsak s 40.000 vojakov proti generalu Botha in predsedniku Oranje, Steynu. Buri so zasedli hribovje okoli Belfasta in Machadorpa. Bursko topništvo se vede tako junaško, da je hvali sam Roberts. Buri so se naposled — nepremagani — umaknili v nepristopno pogorje Leydenburga. — Angležem pa nedostaje na mnogih njihovih operacijah potrebnih živil in obleke, kar je jako občutno v tem zimskem času. Veliko angležkih vojakov je tako utrujenih ter užuljenih, da morejo obstati na potu mej marši po slabih kamenitih potih, katera so tem slabejša, čembolj se bližajo gorovju. Veliko njih je brez vsakega obutala. In Roberts je še toliko pogumen, da odpošlje vojaštvo iz Afrike na Kitajsko! Ali je to znamenje, da smatra stvar za dobljeno ali izgubljeno, ali pa, da so mu postali vojaki radi velike bede — odveč! Upati je pa, da se kmalu odloči tudi v južni Afriki, ali postanejo ondi Angleži gospodarji ali ne. Kakov strah navdaja Angleže, kaže dejstvo, da je Roberts oficijelno razglasil anekcijo Transvaala, dasi je komaj četrtina te države v njegovih rokah. Storil je to, da bi noben Bur ne mogel več podpirati burske armade, ker bi bil sicer radi izdajstva ustreljen. Tako upajo Angleži, da bodo bursko armado izstradali. — Reuter javlja iz Pretorije dne 31. m. m: Od železniškega osobja zahtevajo vedno več; sedaj je 1100 milj železniške proge v prometu. Na severu in zapadu Transvaala nadaljujejo živahno vojne operacije.

Obrtnija.

Ljubljanska kreditna banka.

Nova banka, ki se imenuje „Ljubljanska kreditna banka“, in katero je dovolilo visoko c. kr. notranje ministrstvo z dne 18. malaga srpana 1900, štev. 23.508, je že pričela delovanje na podlagi njenih pravil ter ima prostore v Ljubljani, Špitalske ulice štev. 2, v hiši gospoda Grobelnika. „Ljubljanska kreditna banka“ ni konkurenčno podjetje že obstoječim tukajšnjim denarnim zavodom; nasprotno je tista takorekoč njihova popolnitev ter se bode vedno potrudila ostati v prijetnem sporazumljenju in živahni zvezi s hranilnicami in s posojilnicami. „Ljubljanska kreditna banka“ ni politično, temveč čisto trgovsko podjetje, katera ima svoj postanek zahvaliti potrebi prebivalstva po domačem bančnem zavodu, in bode pri svojem delovanju obračala vso pozornost temu prebivalstvu ter potemtakem prizadevala si pred vsem izpopolnjevati svojo nalogo v krepki podpori kupčije, obrti in industrije. „Ljubljanska kreditna banka“ je vsled svojih obilnih zvez v prijetnem položaju omogočiti tudi najširšim krogom posluževali se koristi, ki izvirajo od velikega kapitala ter vabi zato, da se uporablja njeno posredovanje, zatrjujoč, da bode vsakdo kulantno in ceno postrežen. — V upravni svet so bili izvoljeni sledeči gospodje: načelnikom Ivan Hribar, župan ljubljanskega mesta; namestnikom načelnika Josef Špitalsky, ravnatelj dunajske filijalke „Živnostenske banke“ na Dunaju; odbornikom gg.: Kornelij Gorup, veletržec v Trstu; J. U. dr. Josef Jahoda, odvetnik in predstojnik glavne pisarne njegove vis. grofa Harracha; Ivan Knez, veletržec v Ljubljani; Franc Kollmann, veletržec v Ljubljani; Jan. Otto, cesarski svetnik in namestnik predsednika „Živnostenske banke“ v Pragi; dr. Ivan Tavčar, odvetnik in deželni odbornik v Ljubljani; Urban Zupanec, veletržec v Ljubljani. Ravnateljem pa je bil imenovan gospod Ladislav Pečánka. Posli „Ljubljanske kreditne banke“: Nakup in prodaja vredňostnih papirjev in valut, posebno rent vseh vrst, zastavnih pisem, železniških prioritet, akcij, srečk, nemških mark, laških lir, rubljev, amerićanskih dolarjev, i. t. d. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in srečk. Zavarovanje proti izgubi pri kurzu pri izžrebanju srečk, zastavnih pisem in prioritet. Vinkulacija in devinkulancija vrednostnih papirjev vseh vost najkulantneje. Kavcije vojaških ženitev, kakor tudi vse druge kavcije v vrednostnih papirjih preskrbuje ceno. Denarne vloge obrestuje od dne vloge do dne vzdiga s 4 % in izplačuje tudi večje zneske proti zelo kratki odpovedi. Posojila na vrednostne papirje z zmernimi obrestmi. Sprejemanje vrednostnih papirjev v shrambo in oskrbovanje. Revizija izžrebanih številk in odrezovanje kuponov. Eskomptovanje menic kulantno in ceno. Incasso menic na vse tuzemske in inozemske bančne trge. Dovoljenje domicilovanja menic izven Ljubljane v zvezi z

banko stoječih strank. Stavbni krediti z primerno podlogo najkulantneje. Blagovni oddelek. Nakup in prodaja blaga v komisiji. Poleg tega se bodo najskrbneje izvrševale vse druge v bančno stroko padajoče transakcije.

Kmetijstvo.

Kmetijska šola na Grmu.

Deželni odbor kranjski je razpisal 7 deželnih ustanov za mladeniče, kteri bi se hoteli dve leti na kmetijski šoli na Grmu šolati. Kakor dozdaj še vsako leto, tako hočemo tudi letos to priliko v to porabiti, da našim trdnim gospodarjem grmsko šolo priporočamo, ter jim svetujemo, svoje gospodarstvu namenjene sinove za dve leti vanjo poslati. To storiti, smatramo za svojo dolžnost, kajti žal in še jedenkrat žal, da se zamoremo takorekoč sleherni dan na lastne oči prepričati, da se ta prekoristni, za kmetijskega gospodarja pač najvažnejši deželni zavod, kaj slabo izkoristuje in zanemarja. Dostikrat imamo priliko, snažno opravljene in vzgledno se vedoče učence te šole opazovati. Lepa možica jih je, zdajšnih baje 32, pa ako vprašamo koliko je med njimi Dolenjcev zvemo, da še tretjina ne, kajti med 32. jih je komaj 9, ostali pa so Gorenjci, Notranjci, da še celo Istrijani, Goričani, Kraševci, Štajerci. To je pač žalostna prikazen, katera prav do dobrega spričuje, da je Dolenjska, kar se kmetijskega napredovanja tiče, še na tako nizki stopinji, da se niti potrebo kmetijske šole in iz nje izhajajočo strokovno izobrazbo kmetijskih gospodarjev ne uviduje, ali vsaj niti približno tako ne uviduje, kakor bi se to dandanes uvidevati pač moralo.

Dne 18. t. m. obhajalo se je po celi naši širši domovini, po celi naši slavni Avstriji bolj svečano, ko mogoče, 70letnico rojstva našega presvitlega in priljubljenega cesarja Franca Jožefa. Ako je imel sleherni pravo čuteči Avstrijan, bodi si katerega koli stanu povoda čez dovolj, v svojem srcu ta dan najsvečanejšim načinom hvaležnosti praznovati, imel ga je v prvi vrsti gotovo avstrijski kmetovalec, osobito avstrijski kmet. Leta 1848. je namreč naš presvitli cesar odpravil v Avstriji desetino in tlako, odpravil je grajščanstvo prejšnjega pomena. S to odpravo padla je največja zaveza, da padla je kar naravnost prejšna nemogočnost kmetijskega napredovanja, kajti desetino in tlako zahtevajoči stan strogo kmetijskemu stanu niti pripustil ni na kmetijski napredek le misliti, kaj še le, se ga dejanstveno udeležiti. Po 1848. letu pričelo se je tudi šele po zastopnikih celega naroda za prvi najvažnejši pogoj vsakega napredovanja, posebno pa še kmetijskega skrbeti, namreč za splošno upeljavo ljudske šole, in splošno dolžnost pošiljanja otrok v isto. Kmalu so začutili zastopniki narodov posameznih dežel živo potrebo upeljave strokovnih šol, posebno kmetijskih. In kjer so jih najprej upeljali, ter se jih najbolj poprijeli, tam vidimo dandanes največji napredek in iz tega sledeče blagostanje kmetijskega stanu. Češka se sme v tem oziru pač zvezda danica imenovati, kteri so sledile ostale avstrijske dežele druga za drugo. Naša Kranjska prišla je v tem oziru prilično šele pozno na vrsto, kajti ne računši nekdanjo kmetijsko takozvano dr. Hubek-ovo šolo v Ljubljani, katera je bila na ne pravi, zlo le grajščinstvu ustrezajoči podlagi osnovana; odprlo se je prvo kmetijsko šolo, katera je pa skoraj le vinarska in sadjarska bila, šele leta 1873. na Slapu pri Vipavi. Iz raznih pa gotovo tehtnih vzrokov odpravilo se je to šolo že leta 1886. in namesto nje ustanovilo zdajšno popolno kmetijsko šolo na Grmu. Popolna kmetijska je šola na Grmu zato, ker se v njej razun vinarstva in sadjarstva tudi vse druge kmetijske panoge poučujejo, kakor: živinarstvo, poljedeljstvo i. t. d. Kako na dobrem glasu, da je naša kmetijska šola na Grmu, dokazuje nam pred vsem to, da je število njenih učencev v prilično tako kratkem času tako narastlo, kajti veliko starejše šole sosednjih dežel nimajo toliko učencev, ampak veliko manj jih imajo. Da je šola na Grmu na dobrem glasu, dokazuje tudi to, da jo obiskujejo i učenci iz drugih dežel, in posebno pa še to, da visoko c. kr. poljedeljsko ministrstvo zahajanje inodeželnih učencev na Grm z državnimi štipendijami podpira, namreč Goričane, Istrijane in Tržačane. Da je ravno iz Dolenjske tako malo učencev na Grmu, je kakor rečeno žalostni pojav, kateri prav do dobrega spričuje, da smo na Dolenjskem, kar se kmetijskega napredovanja tiče, še na tako nizki stopinji, da še niti potrebo kmetijske šole ni iz nje izhajajoče strokovno šolsko izobrazbo kmetijskih gospodarjev ne uviduje. Tej prikazni v okom priti, mogoče je pa le na ta način, da se loti za stvar uneta dolenjska inteligenca za šolo na Grmu agitovati. Zato apelujemo danes na našo duhovščino, učiteljstvo in vso ostalo zavedajočo inteligenco po Dolenjskem s prošnjo, da za pošiljatev kmetijskih sinov na Grm agitujejo. Nagovarjajte vse premožne gospodarje, da pošljejo svoje za dom namenjene nadarjene sinove vendar v zavod, kateri je ravno njim in le njim namenjen. Zato vas prosimo vse, in prosimo vas le z najboljšega namena, kajti le strokovno izobražen kmetijski stan dovesti nas zamore do narodnega blagostanja, katerega se vsi želimo.

Poučni in zabavni del.

Labudova pesem.

Novela.

Spisal Georges Ohnet.

I.

V stolpu mestne hiše v Dieppe je odbila ura ravno deset, ko so se odprla mestna vrata pri jedni izmed najlepših hiš v ulici Aguado, in je izstopila mlada miss, velika elegantna blondinka, rožnatega obraza, ožarjenega z modrimi očmi nedolžnega izraza; na sebi je imela lepo mornarsko obleko s sidri na ovratniku in z zlatimi ob-

robami na rokavih. Za njo je šla častitljiva lady v črnih svilenih oblačilih, imajoč na glavi slamnik zvonovite podobe in v roki dva solnčnika. Mlada miss je vdihnila ostri in slani zrak, vstavila na zemlji nožico v lakiranem čeveljčku ter vzkliknila: „Lepo vreme, Harrietta!“

Častitljiva lady, očividno guvernanta, je prikimala z glavo, potrdila z glasom, spodbodla s špičastim komolcem svojo varovanko ter namerila proti pristanišču.

Morje je bilo sivo z rožnatim nadihom, očesu prijetno kakor opal; solnce je razganjalo lahke oblačke, plujoče v obliki jagnet, po sicer jasnem oboku; sveži vetrič, prihajajoč s širnega morja se je poigraval s prapori, ki so krasili glavna vrata palač.

Oni dve šetajoči dami, idoči s hitrine korakom, ste prišli na višino k palači Royal, ko bi se bil tu neki mlad mož velike postave, prihajajoč z dvorišča s povešeno glavo in zamišljen, kmalu zadel ob nje. Privzdignil je roko h klobuku, opravičil se s tujim lahkim zvokom ter obstal pri zidu. Na vsklik mlade miss je privzdignil oči, njegovo bledo obličje je preletela silna rudečica, črne oči so se mu zaiskrile, in sklenivši roke je zaklical iznenaden in ob jednem vesel: „Daisy! Vi! To ste vi?“

„Stenio!“ je kriknila mlada miss v hitrem ginjenju kakor v zadregi. Potem je prijela z dostojnim in ob jednem častitim obrazom tujca za roko ter pričela z nekako strastno zvedavostjo govoriti:

„Pred vsem mi povejte za mojo sestro . . . Kje ste jo pustili? Kako se ji godi? . . Toda kako sem se spozabila, vi ste v Dieppe, ona je tudi tukaj! Stenio, prijatelj, prosim vas, kje je Maud? . . Hitro peljite me k nji! Imela bom velikansko radost, kadar jo objamem . . .“

„Daisy, drago dete“, je golčal Stenio.

Njegovo visoko čelo, ovenčano s črnimi lasmi, kratkimi in kodrastimi, se je zgubančilo kakor jezerska površina pri močni nevihti, solze so mu stopile v oči, in glas se mu je tresel.

V tem trenotku se je zavedla častitljiva dama v zvonovitem slamniku, ki je izgledala v prvem trenotku kakor okamenela vsled začudenja, ter se odločila, da stopi v sredo.

„Ljuba moja, prosim vas,“ je rekla ostro, stopivši med svojo varovanko in mladega moža. „Veste, kake so misli vašega očeta . . . Ko bi sumil, da pred menoj . . . tak razgovor . . . Oh! to je popolnoma nemožno! Pametujte ljuba moja . . . Če nimate dovolj razuma, da me ubogate, mora imeti razum ta gospod, ki razume . . .“

Vsa utrujena je prenehala s svojim pretrganim govorom ter stala pred mladima človekoma zarudela in z izbuljenimi očmi. Daisy je pa zgubančila obrvi in rekla, skriviši drobna usta, z gorečim izrazom:

„Moja dobra Harrietta, poslušajte me! Veste, da sem vam v navadnih razmerah pokorna in vas imam rada. Toda danes, vidite, Harrietta je slučaj tako resen . . . Moja sestra — razumete — gre se za mojo sestro Maud . . .“

Daljše besede ji je pretrgal potok solz. Ljudje so začudeni gledali na staro damo, kateri je govorila ljubka devojka plakajoč pred bledim, mladim možem. Guvernanta pod zvonovitim klobukom je prikimala s sivo glavo brez besede s svojeglavnostjo, ki je lastna stari muli. Potem se je odločila ter zamrmrala čez zobe: „Toda volja milordova?“

„Toda prošnje miss!“ je odvrnila živo Daisy. „Voliti vam je med očetom in med menoj! Često ste mi priznavali, da bi me za nič na svetu ne zapustili, in da gojite lepo nado, da, kadar se omožim, ostanete v moji hiši. No, Harrietta, ako se mi hočete danes prikupiti s tem, da boste delali vse natanko po svojih dolžnostih — potem — oh! bom užila grozno žalost . . . toda Harrietta, med nama bo vsaka vez pretrgana.“

„Daisy!“ je zaklicala guvernanta in udarila v jok.

„Ah! Daisy, vse storim iz ljubezni do vas, drago dete, to znate dobro . . . Ko bi potrebovali moje živ ljenje . . . Toda to prepovedano stvar . . . Kaj poreče lord, če mu pride to na ušesa?“

„Jaz sama mu to povem! Tedaj soglasujete, Harrietta. Imam vas rada moja, dobra starica!“

In z rožnatimi usticami je poljubovala razvneta lica svoje guvernante.

„Nikdar ne pozabim tega, kar ste storili za me. Gospod Stenio Marackzy, moj svak, tim gotoveje tega ne pozabi, o tem sem zagotovljena.“

Tujec je resno sklonil zamišljeno glavo in se obrnil k Daisy, rekoč: „Hočete videti svojo sestro?“ Žalibože je ne najdete več take, kakor ste jo poznali. Jako se je spremenila uboga Maud; zelo je bolna.

Mlada miss je privzdignila k svojemu svaku oči, polne strahu. „Nevarno?“ je vprašala.

„Da, Daisy, nevarno.“

Iz prsij se ji je izvil močen krik.

In spremljana od Harrietta sta stopila mlada človeka na dvorišče palače. Ko sta zavila proti štirioglatemu paviljonu, ki se je dvigal na desni strani v zrak, sta srečala mlado damo, zelo elegantno, katero je spremljala nuna v sivem oblačilu in v belem pokrivalu, kakoršno imajo usmiljene sestre. Daisy se je hitro obrnila v stran in pospešila korak, vlečoč Stenia za seboj, kakor bi se bala, da bo v njegovi družbi spoznana. Njena opreznost je bila vendar brez uspeha. Slišala je za seboj mlado damo, ki je govorila z izrazom globokega sočutja:

„Tu imaš! Miss Mellivanova in Marackzy! . .“

Hitri nemir ji je pretresel srce. Imela je vendar tako močne živce, da je ta nemir zatajila. Stenio je odprl vrata paviljona, in mlada miss, spremljana od guvernante, je vstopila.

Nuna se je vstavila in jim sledila s pogledom. Privzdignila je oči proti nebu in rekla: „Ah! ko bi gospod Marackzy dovolil, da bi bilo njegovo ime napisano na razglasu našega koncerta, kaka pomoč bi bila to za naše male mornarske sirote!“

„Vi tedaj veste, kdo je Marackzy, sestra Elizabeta?“

„Ali ni, madama, znano njegovo ime povsodi in jednako slavno z imenom Liszta in Rubinšteina?“

„Da, toda v našo nesrečo se noče od te dobe, kar je njegova soproga tako bolna, več pokazati pred občinstvom . . . Zadnjič na Dunaju ni hotel igrati pred cesarjem, do katerega goji najponižnejšo udanost . . .“

„Kar je odbil cesarju, tega mogoče ne odbije nesrečnim otrokom?“

„Jedina oseba bi mogla pri njem to doseči. Da, počakajte — Daisy Mellivanova. To bi bilo znamenito! . . Mesta bi se prodajala po štirideset frankov, in dvorana bi bila polna! Trideset tisoč frankov nam je zagotovljenih!“

Sestra Elizabeta je v radosti prekrižala roke na prsih in pregibala ustnice kakor pri molitvi.

II.

Stenio Marackzy je bil brez dvoma najbolj občudovanja vredni virtuoz izmed vseh, ki so kedaj stresali z lokom zvočni les goslij. Mož poln fantazije je kakor Paganini za svojih ekscentričnih dnij krotil divje ture s svojim lokom. Vendar si ni pridobil ta veliki umetnik slave s svojimi skoki na četrti struni. Kakor ima v prstih občudovanja vredno izvrševalno moč, tako ima ognjeno fantazijo. To je improvizator največje moči in zraven neizmerne vabljivosti. Izpred njegovega čarobnega loka prihajajo po vrsti melodije, ki v neobičajnem kontrastu predstavljajo zimsko melanholijo razsežnih ravnin, po katerih se vije Donava, — potem ljubka veselost vaških zabav, pri katerih plešejo plavovlase devojke s svojimi zaročenci priljubljeni čardaš, — in konečno hitrost vojnih pohodov, pri katerih se oglaša glas trobent, ropotanje strelnega orodja in jasno žvenketanje sabelj.

Kot sin kapelnika na kraljevskem dvoru v Pešti ni zrastel v prostosti kakor divji cigani, ki se preganjajo po donavskih ravninah. Njegove glasbene vaje so bile zelo obilne, in njegovo izobraženje popolno. Odlikovan nekega dne od cesarja in kralja, ko je igral za gosli prirejeno sólo „O Salutaris,“ položeno od njegovega očeta, in odpeljan potem na Dunaj, da bi igral pri dvornih koncertih, je napravil takoj velikanski utis. Bilo mu je dvajset let, obnašanja je bil plemenitega, obličja pomišljujočega in črnih, žarečih in ljubeznivih očij, iz katerih je plapolal ves ogenj Orienta.

Svitlovlase Dunajčanke so kar norele za tem mladeničem. Stenio je postal takoj priljubljenec visokih krogov, toda nosil je svojo srečo z neverjetno lahkoto. Niti enkrat ni dal na sebi spoznati, da ceni koga višje od sebe.

Proglašen za velikega moža v svoji domovini, kar je redko, je podvzel Stenio potovanje po Evropi in prišel v Francijo, kjer izročajo veliki virtuozi jeden za drugim svoj talent preskuševalnemu kamenu, za kar slóve parižko občinstvo. To občinstvo, posebno in ob jednem nervozno, zmožno hitre hvale ali hitrega zaničevanja, vendar popolnoma odkritosrčno takoj, kakor hitro pride v dotiko s pravim umetniškim karakterjem, — to občinstvo je prirejalo Marackzyju strastne ovacije.

Ko je igral prvič po zimi svoj posebni „Honvedski pohod,“ spremljan na klavir od Plantéa, je užil na koncu nepopisljivo ovacijo, cela dvorana je bila po koncu, občinstvo je klicalo, tolklo ob tla, ploskalo, kakor da je postalo blazno. Odšel je kakor srečni vitez.

Tekom desetih let je ta mladi mož, bogat, krasen, proslavljen prepotoval Evropo ter žel obilo pohvale, razsevajoč po potu melodije kakor bisere. Pri tem je vsako leto okoli julija izginil in potem do oktobra ni bilo čuti božanskega glasu njegovih goslij. Tako kakor žareča zvezda, ki opisuje svitlo pot in naglo zapade v temi, se je ta veliki umetnik sredi najkrasnejše zmagoslavne poti oddaljil, ne da bi bil kdo vedel, kaj se je ž njim zgodilo.

Stenio je zaprt blizu Pešte na majhnem gradu, katerega je kupil svojemu očetu, po svojem trudu počival in na strani starega kapelnika je postal zopet dete. Konec teh vabljivih inprovizacij, konec teh sanj, prebitih z lokom na goslih; mesto njih proučevanje mojstrov, pospešujoče moč in srečo. Marackzy se je izročil pokorno zopet „palici“ svojega očeta, in se pečal zvečer s proučevanjem Mozarta, Beethovena in Vebera, osvežujoč svojo vročo dušu v čistih žarkih idealne inspiracije.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Deželni šolski nadzornik g. Josip Šuman je vložil prošnjo za umirovljenje. — Profesor v Kranju g. Fr. Novak, je premeščen na višjo gimnazijo v Ljubljani. — Pravni praktikant v Novem mestu g. R. Ogoreutz je imenovan avskultantom. — Poštnima praktikantoma sta imenovana gg. Hugon Lenassi v Ljubljani in Viktor Supančič v Trstu. — Računski oficijal pri deželni vladi v Ljubljani, g. Moric Rožnik je imenovan revidentom, asistent g. M. Fiecchi pa oficijalom pri istem uradu. — Finančni konceptni praktikant v Ljubljani g. Fr. Skabernè je imenovan konceptnim praktikantom pri namestništvu v Trstu. — Okrožnim zdravnikom na Brdu je imenovan gosp. Albert Rohlik.

— **Cerkvene vesti.** Kurat v ljubljanski prisilni delavnici gospod Anton Koblar, je imenovan župnikom v Kranju.

— **Dopust** je dobil mestni učitelj v Ljubljani gospod Engelbert Gangl za dobo jednega leta, da popolni svoje študije na pedagogiju na Dunaju.

— **Učiteljske premembe.** Učiteljska kandidatinja gospč. Marija Bole je začasno nameščena v Št. Vidu nad Vipavo, začasna učiteljica v Knežaku gospč. Julija Gabrovšek pa v Erzelju.

— **Slovensko gledališče** začne še ta mesec s svojimi predstavami in sicer dne 22 t. m. Poleg lanskih močij je angažiranih tudi več novih in sicer gosp. Rückova za heroične in ljubimske, gospč. Kataninova za subretne, gosp. Dobrovoluga za karakterne in reprezentacijske, gosp. Stefama za junaške in ljubimske, gosp. Boleška pa za manjše uloge. Pri operi bosta na novo angažirana dva tenorja in altistinja gospč. Raskieviceva. Nas to prav veseli, upamo pa, da bo intendanca izhajala z dovoljenimi podporami, in da ne zaide zopet v dolgove.

— **Zaveza kranjskih gasilcev** je imela minolo nedeljo v Ljubljani svoj občni zbor. Zastopanih je bilo 53 društev. Načelnik gosp. Doberlet je pozdravil navzoče, na kar je

začel poročati zapisnikar gosp. Trošt. Spominjal se je najprej cesarjeve 70letnice, na kar so gasilci cesarju zaklicali trikrat slava. V preteklem letu ustanovilo se je več novih gasilnih društev, tako v Stari Loki, na Trati, v Moravčah itd., v Črmošnjicah, v Motniku in drugod pa se še snujejo. Premembo pravil, sklenjeno na lanskem občnem zboru, je deželna vlada potrdila. Zvezni odbor je imel tri seje, na raznih krajih naše dežele pa se je vršilo pet okrajnih shodov. Zveza šteje 100 gasilnih društev, v katerih je čez 3000 članov. Od lanskega leta je pristopilo 8 društev. Tajnik se je pritožil, da je bil neki ponesrečeni gasilec naznanjen odboru šele čez šest mesecev, ko je bil dotičnik že umrl. Po poročilu blagajnika gosp. Ahčina je bilo 2893 K 14 vin. dohodkov in 2197 K 70 vin. troškov, torej 695 K 44 vin v prebitku. Gosp. Mayer je v imenu preglednikov poročal, da so vsi računi v redu. Vsa poročila so se odobrila. Daljša razprava se je vnela zastran naprave bolniške blagajne, o kateri je poročal gosp. Trošt. Zahtevalo se je že večkrat na raznih shodih, naj se napravi za vsa društva bolniška blagajna. Zvezin odbor je stvar proučil ter predlaga, da se taka blagajna ustanovi. Na Zgornjem Avstrijskem, Češkem in Moravskem imajo že take blagajnice, ki prav dobro uspevajo. Člani bi plačevali po 20 vin prispevka. Tudi pogrebščina se bo izplačevala, a ne čez 40 K. Gosp. Dachs je podpiral predlog, gosp. Rus pa je dodatno predlagal, naj se zvezin odbor obrne do raznih zavarovalnic, naj te prispevajo k ustanovnemu zakladu. Oboje se je soglasno sprejelo. G. Dachs je predlagal, naj ustanovi zveza tudi zavarovalnico proti nezgodam, a ta predlog je bil odklonjen, pač pa sta bila sprejeta predloga, naj obdrži žaržo vsak gasilec, ki prestopi k varuhu in naj se zvezinemu zapisnikarju zviša letna nagrada od 200 K na 400 K. Za pregledovalce računov so bili izvoljeni gg.: Ogorelc, Belec in Mayer, v zvezin odbor so bili izvoljeni gg.: Stricelj iz Ljubljane, Fajdiga iz Kamnika, Rus z Bleda, Gustin z Novega mesta, Koncilija iz Žužemberka, Rupert iz Krškega, Petrič iz Postojne, Papler iz Borovnice, Urbančič iz Trnovega, potem pa še gg. Fr. Doberlet in A. Ahčin iz Ljubljane ter Fr. Trošt z Iga. Društveno načelstvo se je sestavilo tako-le: F. Doberlet, načelnik, A. Ahčin, podnačelnik in blagajnik in Fr. Trošt tajnik.

— **Slomškova zveza** se bo imenovalo novo društvo, čigar ustanovni občni zbor bo dne 10. septembra v Ljubljani. Namen mu bo „podpirati nravno-verske, pedagogiške in patrijotiške smotre šole temeljem katoliških načel in zastopati materijelne stanovske interese učiteljstva“. To dela zdaj z velikim uspehom „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“, in torej pač ni treba še novega društva.

— **Slomškove slavnosti.** V Slovenski Bistrici je bila 26. avgusta Slomškova slavnost, ki je prav lepo uspela. Zoper prireditev Slomškove slavnosti v Ljutomeru so začeli nemški nacionalci silno gonjo in groze z napadi in izgredi, če se ne prepove. To je pač največja predrznost, če se pomisli, da vzdržujejo vse prusaštvo v Ljutomeru samo c. kr. uradniki.

— **Kolesarsko društvo** se je ustanovilo v Borovnici, in je deželna vlada dotična pravila že potrdila.

— **Proti nemškim provokacijam.** Občinski odbor za celjsko okolico je sklenil protestirati proti izzivanju slovenskega prebivalstva, kakoršno nameravajo prirediti nemški kolesarji dne 7., 8. in 10. septembra v Celju.

— **Slovenska zmaga.** Pri občinskih volitvah v Razvanju tik Maribora so dobili Slovenci večino v občinskem odboru.

— **Spomenik štajerskim Slovencem,** ki so padli v Bosni in v Hercegovini se postavi v Gradcu in se odkrije ob otvoritvi štajerske deželne razstave.

— **Občinske volitve na Koroškem.** V Železni Kapli je izvoljen županom strasten nasprotnik Slovencev, oskrbnik R. Prugger. Pri volitvah v občini Bela so Slovenci žalostno propadli, dasi je velika večina volilcev slovenske narodnosti.

— **Slovensko šolstvo v Trstu.** Minolo nedeljo je priredilo politično društvo „Edinost“ pri sv. Jakobu v Trstu shod, na katerem se je razpravljalo o slovenskem šolstvu v Trstu. Na shod je prišlo kacih 500 ljudij. Sklenilo se je pozvati vlado, naj že vender reši rekurz v zadevi slovenske mestne šole v Trstu, da pride stvar eventuvalno pred zadnjo instanco, in se tako dožene ta že 17 let trajajoči boj, in dalje se je sklenilo naj se društvo „Edinost“ obrne do vseh Slovanov s prošnjo za prispevke za slovensko šolstvo v Trstu.

— **V Koritniku na Dolenjskem** se je obesil ondotni posestnik Fr. Gorjanec in sicer radi prepira z lastno ženo.

— **V Ameriko** je šlo minoli mesec devet oseb iz litijskega okraja.

— **Tatvina.** Krošnjar Anton Vrhovc iz Spodnje Šiške je minolo nedeljo na Glincah zaspal na neki klopi in sicer tako trdno, da ni čutil, ko je nekdo pregledal vse njegove žepe in mu ukradel 250 K denarja.

— **Ponesrečil** je konzistorijalni svetnik in dekan v Konjicah č. gosp. J. Voh. Padel je z voza in se močno poškodoval.

— **Velik požar** je v vasi Lipa pri Kastvu upelil 12 poslopij. Škode je okolu 100 000 K.

— **Požar v Ribnem** dne 28. avgusta je upepelil sedmim posestnikom deloma ali popolnoma njihova poslopja in imajo isti škode okrog 1400 K. Zavarovani so bili le za majhne svote, nekateri pa celo nič.

— **Veliki tatvini** so prišli na sled v tržaški tovarni za luščenje riža. Samo v jednem dnevu je zmanjkalo troje vagonov riža. Skupno škodo na ukradenem blagu cenijo na 200 000 K.

— **Na Trsatu** se je neznan zlikovec skril v cerkvi za altarjem in sliko Matere Božje oropal vse zlatnine in srebrnine.

— **Umor.** Na Vestfalskem je bil te dni umorjen in oropan Fr. Florjančič iz Rihpovca pri Trebnjem.

— **Previdnost ni ravno najslabša lastnost človeška!** Zlasti previdna je bila neka dama na Dunaji, katera je hči „sveta na deskah“. Kakor se ni moglo drugače zgoditi, zaljubi se v njo nek bogat Dunajčan. Povdariti se pa mora uže sedaj, da sta bila oba katoliške vere. Vse je bilo že gotovo, in dan poroke se je bližal. Ali mlada nevesta je zahtevala od svojega čestilca, da prestopita oba k protestantizmu, kajti to je moderno, kakor je dejala. On pa tega ni hotel, kajti bil je kristjan v pravem pomenu besede. Ko sta se zopet sešla, zahtevala je ona, naj vstreže njeni želji. Toda on o tem ni hotel nič slišati. Ko nekega dne pri oknu slonita, bilo je malo dnij pred poroko, ga ona zopet nagovarja in ne odjenja na nobeden način. Konečno jo vpraša on, zakaj ga s tem vedno nadleguje. — „Vidiš„, pravi nevesta, „ako sva protestanta, je to zato dobro, da se lahko ločiva; ako pa sva katoličana, se pa ne moreva nič več ločiti“. Nato ženin odide. Drugi dan pa pošlje pismo, v katerem izjavlja, da mu je ljubša ločitev pred poroko, kakor po poroki. Nevesta si je pa to tudi dobro zapomnila in sklenila je, ne oziraje se na moderno protestantstvo, izbrati si za svojega prihodnjega moža pravega in korenitega katoličana.

— **Obstreljen.** 22letni Evgen Spazzapan se je v torek zvečer okoli $^1/_2$11. ure vračal domov v Trstu sv. Luigi št. 70. Na cesti, nedaleč od njegovega stanovanja ga je našel oče, kateri je malo poprej slišal strel, vsega krvavega in ranjenega. Na vprašanje, kaj mu je, odgovoril je Evgen, da sta ga dva znana mladeniča napadla in eden je nanj ustrelil ter ga ranil, ni pa hotel povedati kdo. Oče je ranjenega sina spravil na voz in ga peljal v bolnišnico. Zdravnik dr. Stuparič

je ranjenega pregledal ter opazil, da je rana precej nevarna. Tudi redarstvenemu uradniku ni Spazzapan povedal, kdo ga je ranil. Kasneje pa se je predstavil nek mladenič, Furlani, kateri je izjavil, da je on ranil Spazzapana, ker ga je isti napadel, ko se je z biciklom mimo peljal.

— **Sodrug Luchenija.** V Budimpešti je redarstvo prijelo čevljarja Josipa Tomasi doma iz Beneškega, kateri je pred umorom cesarice bil z Luchenijem in potem je izginil brez sledu. Sedaj je prebival v Budimpešti pod imenom Josip Gress.

— **Bresci pred porotniki.** Dne 29. t. m. je bil Gaetan Bresci morilec italijanskega kralja Umberta obsojen na doživotno ječo. Uže zjutraj ob 7. uri se je začelo v ulici Beccaria pred sodiščem zbirati ljudstvo in tudi vsa okna hiš so bila zasedena po radovednežih, kateri so se zanimali za velike priprave od strani redarstva posebno pa, da bi mogli videti morilca Brescia Redarstvo je blizu tribunala postavilo celo vojsko stražarjev, karabinerjev in vojakov, da vzdržijo mir in red Brescia so uže po noči pripeljali v sodnijsko zgrado, zato so radovedneži čakali zastonj Za razprave je branitelj rimski odvetnik Merlino dvakrat zahteval, da se razprava odnese in sicer zavoljo nekaterih formalnostij, katere je predsedništvo sodišča prezrlo bilo. Zahteve branitelja se niso sprejele. Bresci je v železni kletki in notri ž njim je 5 karabinerjev (žandarmov) okoli kletke pa je vse polno straž in karabinerjev. Tudi blizo porotnikov so postavljene straže. Predsednik je vprašal Brescia mej drugim: Zakaj ste kralja umorili? Zat. Odločil sem se že leta 1895, da ga umorim in sicer zato, ker so poslali v Afriko vojake, da jih tam ubijajo. Potem so nastali nemiri in dogodki v Lunigiani (gorenji Italiji) Pred. Ampak odpošljanje vojakov in v obče redarstva in vojaštva sledijo po sklepih nastopi ministerstva. Zatoženec potem mirno pripoveduje svoje naklepe za izvršitev umora, potovanja, udeležbe shodov, vežbanje v streljanje in lastno izdelovanje nabojev, da so mogli tem hujše poškodovati obstreljeno osebo in povečati rano. Na vprašanje predsednika na koliko korakov daljave je streljal, odgovoril je Bresci, da je bil med ljudstvom in ne v prvi vrsti, kakor pravi obtožnica, streljal je iz daljave 3—4 metre. Po dovršenem preslušanju zatoženca so se prečitali spisi. Potem so sledili predlogi državnega pravdnika in govori braniteljev. Porotniki so pritrdili krivdo izvršenega umora enoglasno. Sodišče je vsled tega obsodilo Gaetana Bresci na doživotno ječo v tem času bode 7 let v osamljenem zaporu. Bresci je na to vskliknil: Obsodite me ali ne, meni je vse eno, čakal bodem revolucijo, v katero upam!

— **Rus Suvarov je bil nenavadno strog sam s seboj.** Že ob šestih popolde je šel spat in je ustajal oh dveh zjutraj potem pa se je kopal v mrzli vodi. Obedoval je ob osmih in njegov zajutrk kakor tudi obed je bil jako kratek. Seveda si ni nihče želel biti povabljen k njemu na obed. Vender je moral jeden njegovih pobočnikov biti navzočen pri obedu, da mu je prepovedal še jesti. „In na čegavo povelje se mi to prepoveduje“, vprašal je maršal. — „Na povelje maršala Suvarova“, bil je odgovor. Koj potem je Suvarov vstal od obeda in je dejal: „Po takem seveda moram biti pokoren!“ Ravno tako si je tudi sam v svojem imenu določeval sprehode. —

— **Atentat v gledališču.** Iz Pariza javljajo: V gledališču Maison de Rure je te dni med prestavo vstal v parketu neki gospod ter ustrelil na drugega gospoda. Ta pa je zbežal iz gledališča. Napadalec je ustrelil še dvakrat za njim, ne da bi ga zadel. Ranjen je bil neki služabnik. Napadovalca so aretovali.

— **Danes, ko imamo na prebitek dobrih jeklenih peres,** da nam ni treba več rabiti gosjih, še ne pojmimo prav, koliko vredno je bilo nekdaj pero in koliko časa ga je imel vsak. Tako je imel učeni jezuvit Lochini samo dve gosji peresi in je pisal ž njima celih osem let. Koliko revnejši pa je bil Lev Allantins, ki je pisal, kakor sam pripoveduje, štirideset let z jednim labudovim peresom in je točil grenke solze, ko ga je izgubil po mesečnem naključji.

— **Pred sodiščem** v Korneuburgu je bil te dni obsojen dninar Jurij Sackenmayer radi tatvine v ječo za pet let. Že med preiskavo se je hotel Sackenmayer usmrtiti, sodniku pa je grozil, da mu iztrga akte. Med obravnavo pa si je strgal srajco ter se vrgel na dva orožnika, kričeč: „Ustrelite me!“ Porotniki, sluge, policisti in orožniki so imeli 10 minut dela, da so ukrotili besnega dninarja, ki je zbijal okoli sebe. Ko so ga deli v okove, se je vrgel vznak na tla. Odnesti so ga morali v ječo, ter se je izrekla obsodba v kazenčevi odsotnosti.

Iz visočine skočil. Iz Jičina poročajo, da je te dni zlezel neznan, lepo oblečen gospod na stolp. Spodaj je splezal v okno in se splazil po strelovodni žici prav do vrh stolpa. Tam je imel nemški govor, katerega ni razumel nihče, dasi je bilo pod stolpom vse polno ljudi. Ko mu je velela cerkovnikova žena, naj gre doli, se je gospod zavrtil na peti in skočil s 40 metrov visokega stolpa. Obležal je takoj mrtev. Baje se piše Johan Radisch. Odkod je, ni znano.

— **Friderik Viljem Nietzsche.** V Weimarju je umrl 25. t. m. dopoldne vsled kapi nemški filozof Friderik Viljem Nietzsche. Rojen je bil l 1844 v Röckenu pri Lützenu kot sin protestantovskega pastorja. V njegovih žilah je tekla poljska kri, saj se je pisala njegova družina včasih Nietcky. Komaj 25 let star, je bil Nietzsche na vseučilišču v Baselu profesor in l 1870. se je vdeležil vojne kot prostovoljen strežnik bolnikov, a padel je s konja ter svoje itak šibko zdravje podkopal za vselej. Leta 1879. je izstopil iz državne službe ter živel poslej pri svoji požrtvovalni sestri, deloma v Italiji, deloma v Sils Maria v Zgornjem Engandinu. Njegovi spisi obsegajo 12 zvezkov. Nietzschejev vpliv na slobodno mišljenje modroslovcev je bil izredno velik. Njegovi spisi so pisani v sijajnem slogu in z živim temperamentom Od l. 1889. je bil blazen. Prebil je dalje časa v blaznici v Jeni, potem pa se vrnil v hišo matere in sestre v Naumburgu. Jako zanimivo je bilo razmerje med Nietzschejem in komponistom Wagnerjem. Bila sta si dolgo vrsto let najboljša prijatelja ter sta slavila drug druzega Potem pa sta se sprla ter se napadala kot najhujša sovraažnika. Nietzsche je hotel biti tudi velik glasbeni kritik a Wagner, nestrpen veljak, mu je to zameril Životopis Nietzscheja je izdala njegova sestra in sicer v treh zvezkih.

— **Henrik II.** Kralj angležki, ljubil je posebno osorne šale in je posebno rad pikal tiste, katerih ni maral. Tako je večkrat s svojimi neslanimi dovtipi jezil Th. Beckela, svojega državnega ministra Nekega dne je jezdil kralj, spremljan od svojega ministra in nekaterih dvornih gospodov po londonskih ulicah, sam jako toplo, dasi preprosto opravljen, a ministra pa v sijajni in dragoceni kožuhovini. Sreča jih siromašen, jako slabo oblečen človek. Kralj zaustavi svojega konja in reče ministru: „Ali bi ne bilo dobro krščansko delo, temu siromaku preskrbeti gorak plašč? Thomas Bechet odgovori: „Brez dvojbe Veličanstvo, in kralju je dolžnost, za to skrbeti, da se takim revežem pomaga!“ — „Dobro!“, pravi Henrik, siromaku pomignivši, „torej jaz hočem za to skrbeti“. Rekši poseže po ministrovem lepem plašču in ga mu hoče iztrgati raz rame. Minister se je branil močno, a kralj pa tudi ni popustil in tako sta se rovala v veliko veselje londonskega pouličnega občinstva. Naposled je zmagal močnejši kralj in vrgel revežu plašč, kateri je presrečen ž njim odtežal. Minister pa je jezen odjezdil, a kralj in njegovi spremljevalci so se veselo smejali za njim.

— **Barbarske grozovitosti** Američanov na Filipinih presegajo celo angležke krutosti v Indiji in Južni Afriki. Američani ravnajo s Tagali kakor s zverinami. Ker je bil v Oroquieti umorjen neki američanski vojak, je napadla kompanija

40. polka Oroquieto ter pomorila 81 domačinov, od teh 30 v jedni hiši. Podčastniki so sodniki in rablji ob jednem. Kjer pade kak Američan, požgo, porušijo in pomore Američani na desni in levi vse General Bates graja grozodejstva svojih vojakov in jim žuga s kaznijo, a vse ne pomaga nič. Tagalov je bilo pomorjenih že na tisoče brez vzroka.

— **25 milijonov dolarjev** je določenih letos za volilne namene in korupcijo v Zjedinjenih državah Pred tremi leti so republičanski in demokratski politiki v svoji predsedniški volilni borbi izdali skoraj 25,000.000 dolarjev in letos bodo najbrže stroški še večji. Del te ogromne svote bodo vporabili za nakup glasov, največji del dobe govorniki, katere bodo poslali po vsej deželi, kakor tudi tiskarji za borbino literaturo in posestniki časopisov. Tudi najemščina borbinih glavnih stanov in zborovalnih prostorov, parade in godbe pogoltne ogromne svote Samo govorniki dobe približno 11 000000 dolarjev. Skupno bodo razposlali 10 000 govornikov od katerih dobi vsak povprečno 110 dolarjev na teden Za tiskovine izda 1 milijon dolarjev. Dalje treba še kakih 10 milijonov gumbov in ravno toliko slik kandidatov. Tajniki in poročevalci, klerki, stenografi, typewriterji, pisalne potrebščine, potrebščine za poštne znamke in brzojavi pogoltnejo tudi ogromne svote. Vsa ta velikanska mašinerija je dva tedna pred volitvijo noč in dan v živahnem gibanju in potem vedno približno, koliko „dvomljivih“ volilcev bode, kje jih najti in koliko bode veljalo jih kupiti za Mac Kinleya in Bryana. Podkupljeni „Poodle“ stopi v borbo naposled, in sicer na volilni dan. Stranka, kateri ostane naposled največ denarja, je močnejša. To so bili že več let republičani, kajti njihovim vodjem so trusti dali svoj denar, ker so bili republičanski politiki bolj voljno orodje velikoga kapitala, kakor demokratski, kateri so se opirali na malo meščanstvo in pitali delavce z demagogičnimi lažmi. Skupno bodo pri letošnji volitvi predsednika Zjedinjenih držav odali kakih 14 milijonov glasov, in ona stranka, katera bo mogla kupiti omahujoče volilce, oziroma vplivati na nje, bo zmagala.

— **Prej milijonar, sedaj siromak.** „Glas Naroda“ poroča: V hlevu poleg podrtine svoje nekdanje vile v Riverdale ob Hudsonu biva na stare dni Robert A Juhuston bivši milijonar in član najbolj sloveče kupčijske družbe v Novem Jorku. Še pred dvanajstimi leti je imel dva milijona dolarjev premoženja, sedaj pa bi moral brez doma po svetu potovati, da bi se ga ne bil usmilil sedanji posestnik njegovega nekdanjega posestva in mu odkazal hlev za stanovanje. Kot mladenič je prišel s svojima bratoma z Irskega v Novi Jork, kjer je John kot najstarejši pričel z bratoma malo trgovino. Z veliko marljivostjo so se bratje poprijeli kupčije, katera se je pod njihovim vodstvom v malo letih velikansko povečala. Po smrti bratov je bil Robert edini dedič velikega premoženja. Kot posestnik dveh milijonov se je hotel Robert znebiti vseh skrbij in dela, zato je posestvo prodal. V Riverdale ob Hudsonu si je sezidal krasno vilo in isto okrasil z najdražjo hišno opravo. Johnston je priživel najboljša leta svojega življenja samotno v krasni palači. Vkljub samotnemu življenju je postajal čudak v Riverdale vedno ubožnejši in leta 1890. je moral napovedati bankerot s 55 487 dolarjev dolga. Vila je prešla v posest Central Trust Comp. in kmalu potem je postala žrtev plamena Od tistega časa biva Johnston v hlevu. Vsak dan, izvzemši nedelje, potuje Johnston v Novi Jork, toda nihče ne ve, kak posel ima ondi.

Loterijske srečke

V Brnu dne 5. septembra t. l.: 9, 29, 84, 38, 60.
Na Dunaji dne 1. septembra t. l.: 52, 76, 86, 6, 39.
V Gradci dne 1. septembrat. l.: 40, 9, 12, 20, 54.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 31. avgusta 1900. Pšenica K 8.— h, rž K 6 80 h, ječmen K 6.— h, oves K 6 20 h, ajda K 8.— h, proso K 9.— h, turšica K 7.20 h, leča K 8 — h, fižol K 11.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužitiz prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (1—10)

27

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po **5 litrov** likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel** po **80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjevec, Alaš, Alpski liker** po **85 kr.** in **Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker** po **95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju **10 kr. več.** Vsaki pošiljatvi pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje. (9—25)

Anton Rukavina
Trst. Via Belvedere št. 23.

Vizitnice in kuverte s firmo priporoča J. Blaznikova tiskarna v Ljubljani.

Kathreiner

je samo pravi v znanih

Kathreinerjevich zavojih!

Zatoraj nikoli v odprtih ali v drugih za prevaranje računajočih ponarejenih zavojih.

Kathreiner Kneippova sladna kava

je najukusnejša, kakor tudi edino zdrava in zraven tega najcenejša primes k bobovi kavi.

Kathreiner Kneippova sladna kava

bode z veseljem in z vedno raztočem učinkom v stotisoč družinah použita.

Kathreiner Kneippova sladna kava

je tam, kjer se zavoljo zdravja bobova kava prepove, najboljši nadomestek.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.